Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Зродились ми
великої години
З пожеж війни,
із полум'я вогнів,
Плекав нас біль
по втраті України,
Кормив нас гніт
і гнів на ворогів…

Олесь БАБІЙ,
зі Славня українських націоналістів

42 (510)
16 жовтня
2014 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ЗРОДИЛИСЬ МИ ВЕЛИКОЇ ГОДИНИ…

Цьогоріч національні свята українці відзначають якось по-особливому і ніби вперше. Так було на День Незалежності. Так почувалися ми і на Покрову. Напевно, тому, що всі нарешті усвідомили, наскільки дорогою є для нас свобода, наскільки дорого доводиться за неї платити.

І хоч на Вічевий майдан в обласному центрі прийшло не так багато людей, але на ньому панувала атмосфера справжнього свята. Чи не тому, що нарешті й поволі ми повертаємось до своїх первнів, перерізаємо пуповину, яка впродовж десятиліть прив'язувала нас до радянщини, а врешті – до Росії.

Відкриваючи народне віче після екуменічного молебню до Покрову Пресвятої Богородиці, міський голова Віктор Анушкевичус нагадав, що для іванофранківців 14 жовтня віднині символізує аж п'ять свят: вшанування Покрову Богородиці, Її заступництва над козацтвом, річниця УПА, посвята самого міста Івано-Франківська. А відтепер і День захисника України. Саме його щойно утвердив Президент П. Порошенко своїм указом. А це після недавнього ленінопаду на сході нашої держави справді символізує поступовий кінець комунізму. Щоправда, його агонія повільна, болісна для суспільства, з можливими важкими рецидивами, які провокує російсько-українська війна.

Але, гадаю, повернення назад у Митний чи якийсь інший міфічний союз уже не буде. Бо не за це, а за волю, Незалежність, європейське майбутнє віддають свої життя нинішні герої України, відстоюючи державність і територіальну цілісність України. І їхня жертва, як і жертва тисяч членів ОУН, вояків УПА у сорокових-п'ятдесятих роках не пропаде намарно.

Саме на цьому наголошували промовці на вічу – голова обласної ради Василь Скрипничук, який, щоправда, шкодував, що депутати нинішньої Верховної Ради так і не спромоглися прийняти до розгляду законопроект про визнання вояків ОУН–УПА учасниками боротьби за Незалежність. Але народ давно визнав їх такими, про що йдеться у вірші Михайла Дем'яніва, який душевно продекламував промовець. Заступник голови облдержадміністрації Сергій Адамович наголосив, що попри аґресію Росії та опір споряджених нею терористів, ми вже перемогли, бо українськими стали Харків, Одеса, Запоріжжя, Дніпропетровськ… А голова Всеукраїнського Братства ОУН–УПА Богдан Борович осягнув усю історію визвольної боротьби, нагадавши, що велась вона під антиімперіалістичним гаслом «Свобода народам – свобода людині!», яке, як на мене, і донині не втратило своєї актуальності.

Варто сказати, що у часі відзначення річниці УПА було покладено вінки і квіти до всіх пам'ятників і пам'ятних місць, пов'язаних із національно-визвольною боротьбою від козацьких часів і до наших днів.

А на Покрову на будинку по вулиці Богдана Лепкого, де знаходиться управа Братства ОУН–УПА Карпатського краю, була урочисто відкрита анотаційна дошка колишньому голові Братства Фотію Володимирському.

А вчора біля пам'ятника провіднику ОУН Степану Бандері відбулася панахида у 55-ту річницю його загибелі від рук аґента Москви.

Важливо, що вшанування героїки УПА нарешті відбулось без спротиву червоних провокаторів, які впродовж усіх років Незалежності на догоду Кремлю чинили опір українству. Гадаю, що ми вже ніколи й нікому не дозволимо перебріхувати нашу історію, паплюжити наших героїв, які зродились і постали великої години боротьби за волю.

Богдан ВІВЧАР

ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

ДОВЕРШИТИ СПРАВУ ПОПЕРЕДНИКІВ

Тебе не зламали тюремні ґрати,
Коли Україна палала в огні.
І гасло Бандери гриміло, мов клятва:
Здобудеш державу чи згинеш в борні…

У вівторок, на Покрову, українці відзначили 72-гу річницю створення Української Повстанської Армії.

А минулої неділі у НД «Просвіта» відбувся круглий стіл на тему «Вояки УПА – бійці АТО: історичні паралелі». У ньому взяли участь представники громадських організацій: Братство вояків ОУН–УПА Карпатського краю, «Патріот України», Спілка офіцерів України, Всеукраїнське об'єднання ветеранів, «Самооборона», «Жіноча громада» та ін. Зокрема, учасники визвольних змагань Степан Гах, Ірина Строцька, Марта Малкош, Ярослава Путько, Віра Дринь, Любов Шищук, Оксана Манюх та інші поділилися своїми спогадами про буремний час, боротьбу за волю. Лейтмотивом розмови були слова Дмитра Павличка:

Вставай, народе, в святу годину,
Та не для помсти за рідну кров,
Вставай за правду, за Україну,
Вставай, народе, твій час прийшов.

Бо через десятиліття, відколи була створена УПА, ми знову змушені підніматись і боронити нашу Україну від російського аґресора. І знову лунає поміж нами повстанський привіт «Слава Україні!» – «Героям слава!». Вже є нові герої. Історичну паралель між воїнами УПА та бійцями АТО провела історик, директор Центру патріотичного виховання молоді ім. С. Бандери Галина Савченко.

У круглому столі взяли участь бійці, які були в зоні АТО, яких організував голова ГО «Патріот України» Сергій Сивачук. Він же розповів про товаришів, які воюють на сході, про допомогу, яку організовують молоді українці бійцям.

У скорботі матері, дружини, сестри, кохані, плаче Україна за полеглими синами…

На круглому столі були присутні Мирослава Жибак, чоловік якої воював у зоні АТО, Ліда Василенко (син воював добровольцем у зоні АТО, маючи дві освіти й залишивши малолітніх дітей), Марія Вуянко (син теж воює на сході України). А сім'я Пастернаків із Загвіздя свого часу проводжала своїх синів на Майдан, а тепер – на війну на сході. Один із них був важкопоранений, лікувався у Львівському військовому госпіталі. Батьки дуже хвилювалися за нього.

А тато Мирослав, композитор, який закінчив Львівську державну консерваторію ім. М. Лисенка, присвятив таким же бійцям, як його сини, пісню «Цвіт калини», і під оплески присутніх він виконав її зі сцени.

У наш військовий час багато людей відгукнулися допомогою для наших бійців, постають нові рухи, об'єднання, громадські організації, як ГО «Народне ополчення Прикарпаття», створення якого зініціювала обласна «Просвіта» і, зокрема, її голова Степан Волковецький. Виступаючи, він наголосив на важливості створення таких структур в усіх областях України. Адже вони покликані забезпечити спокій, охороняти порядок і важливі об'єкти в кожному селі, селищі, місті.

Спілка офіцерів області під керівництвом Івана Максимовича Лазора вже давно домагається поліпшення військово-патріотичного виховання в школах, збільшення годин дисципліни «Захист Вітчизни», проводить військово-спортивну гру для школярів «Джура», і її варто впровадити у школах всієї України замість табачникової «Зарніци». Цю вимогу підтримало обласне об'єднання ветеранів. А голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, депутат обласної ради С. Волковецький сприяв його розгляду і позитивному вирішенню на сесії. Саме про ці проблеми, а також про розбудову і зміцнення армії говорив Іван Лазор.

Варто сказати, що загальний дух дискусії підтримав чоловічий народний хор НД «Просвіта» «Червона калина», який під орудю Лесі Мельник заспівав гімн ОУН «Зродились ми великої години», а ще – пісню повстанців «Коли ми вмирали, нам сурми не грали…» та інші повстанські пісні.

Наголошувалось на історичній тяглості поколінь, про що роздумував депутат облради Дмитро Захарук, онук якого воює на сході.

Підсумував дискусію голова обласної «Просвіти» С. Волковецький, який наголосив на тому, що нинішнє покоління має довершити справу ОУН–УПА. Він вручив комбатантам УПА книжки «Український національно-визвольний рух на Прикарпатті в ХХ столітті» та оголосив резолюцію, яка після внесення пропозицій з окремих пунктів була ухвалена одноголосно (друкується в сьогоднішньому числі).

Теодор ДРОВНИЧ

(Чит. 2 стор.)

ДУХОВНЕ

ПІД ПОКРОВОМ БОГОРОДИЦІ

У неділю в меморіальному сквері Івано-Франківська панахидою за героями, які загинули за волю, свободу й кращу долю України, архієреї, священство й вірні чотирьох конфесій – УГКЦ, УПЦ КП, УАПЦ, РКЦ – розпочали молитовні заходи за мир в Україні. Богослужіння очолили архієпископ і митрополит Івано-Франківський Володимир Війтишин, митрополит Івано-Франківський УПЦ КП Іоасаф, яким співслужило більше сотні священиків. По молитві владик і вірян відбулася багатотисячна міжконфесійна хресна хода до міської ратуші, де відслужили екуменічний молебень до Богородиці.

По завершенні молебню владика Володимир Війтишин у проповіді наголосив на постійній потребі молитви в житті віруючої людини: «Я щиро вдячний усім, хто зібрався в цю неділю перед Покровою Божої Матері. Ми всі тут присутні, християни й українці, маємо молитися за наш народ і нашу державу, щоби Пресвята Богородиця покривала нас усіх своїм омофором. На взір повстанців УПА сьогодні в молитвах звертаємося до Божої Матері, щоби захистила нас від великої небезпеки – війни і смерті. Щоби не оплакували діти своїх батьків, а матері – своїх дітей, щоб на всій українській землі настав мир і спокій…» Владика уділив усім присутнім благословення.

Промовляючи, владика Іоасаф нагадав про жертву українських героїв задля волі народу, висловив надію, що з Божою допомогою й під Покровом Богородиці ми вистоїмо. Важливо бути у єдності між собою та перебувати в єдності з Богом. Він зачитав звернення патріарха Філарета до вірних.

Молитовні заходи закінчилися закликом владики Володимира до присутніх заспівати церковний гімн України «Боже Великий Єдиний», на що відгукнулись тисячі вірних.

Нагадаємо, що у Дубівцях Галицького району цієї суботи відбудеться з'їзд спільноти «Українська молодь – Христові».

Н. К.

ЗУСТРІЧІ

В'ЯЗЕНЬ КАМЕРИ ПРИРЕЧЕНИХ

На Прикарпатті під опікою просвітян перебуває в'язень «камери приречених» так званої ЛНР голова Луганської обласної «Просвіти» Володимир Семистяга. У НД «Просвіта» в Івано-Франківську він зустрівся з просвітянами, розповів про ситуацію в Луганську, про те, як так звані лугандівці знищували «Просвіту» і знищують все українське. Вони розграбували все майно організації, знищили архіви й забрали електронні інформаційні носії, вкрали гроші, які зібрали просвітяни на пам'ятник Тарасові Шевченку.

Самого ж Володимира Семистягу місцевий КҐБ арештував і 55 днів тортурував у «камері приречених», або ще її називають «камерою смертників».

– Мене звинувачували, що я «сепаратист» (напевно, що проти об'єднання Донбасу з Росією), нацик, «бандерлог», керівник забороненої «урядом ЛНР» та ще раніше радянською владою націоналістичної «Просвіти», терорист, котрий підтримував фінансово, продовольством і матеріально-технічним спорядженням українську армію, добровольчі батальйони, які нібито є злочинними і воюють проти власного народу – розповів Володимир Федорович. – А ще у підтримці ворожої УГКЦ і неканонічної, на їхню думку, УПЦ КП…

А потім били, катували удушенням (коли надягають протигаз і перекривають доступ повітря), залякували можливим розстрілом у будь-який час… Та в'язню вдалося вирватись на волю. Нині друзі-просвітяни допомагають покращити підірване здоров'я, облаштуватись на новому місці проживання, адже в Луганськ повертатися не можна: квартиру забрали, а майно пограбували.

В. Семистяга дякував усім, хто його підтримував морально, хто прийняв під опіку дружину і сина (а перебували вони в Коломиї), хто тепер сприяє адаптації.

Голова ОО ВУТ «Просвіта» Степан Волковецький відзначив мужність і стійкість нашого побратима і запевнив у всілякій підтримці його та родини, луганських просвітян і чесних людей краю, де нині вирує війна. Але є надія, що врешті-решт настане мир.

«Галицька Просвіта» за змогою друкуватиме ширші розповіді В. Семистяги про перебування у полоні терористів.

Богдан ВІВЧАР

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 4,30 грн., на півроку – 25,80 грн., на рік – 51,60 грн.

ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ

ДОВЕРШИТИ СПРАВУ ПОПЕРЕДНИКІВ

РЕЗОЛЮЦІЯ КРУГЛОГО СТОЛУ

(Поч. на 1 стор.)

Ми, учасники круглого столу «Від вояків УПА – до бійців АТО: історичні паралелі» підтверджуємо історичні заслуги УПА, яка своєю нерівною боротьбою за Українську Державу проти більшовицько-російських та німецьких окупантів під гаслом ОУН «Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї» довела незнищенність українського духу, силу і волю українського народу до свободи. Це була боротьба Армії без Держави за Українську Державу проти окупантів усіх мастей. І цей жертовний подвиг дав нації сили вистояти у часи комуністичної диктатури. Вистояти і проголосити Незалежність України.

Та на 23-му році проголошеної Незалежності на нас напав наш давній історичний ворог-сусід – Росія. Нині путінська. Анексований Крим – невід'ємна частина України, захоплена частина Донбасу. Аґресор вибрав час, коли наша Держава знекровлена проросійським бандитським режимом Януковича, не могла дати йому належну відсіч. На захист України, як і в 40-их роках Українська Повстанська Армія, сьогодні став народ, молодь в особі найкращих представників – бійців АТО. Таким чином славні героїчні традиції вояків УПА продовжують жертовним подвигом бійці АТО на українсько-російському фронті.

Однак вважаємо, що сьогодні, коли Україна в стані війни з Росією, робиться не все необхідне. Не введений воєнний стан. Нагальною є потреба створення в усіх населених пунктах України загонів територіальної оборони. І незалежно чи це «Народне ополчення Прикарпаття», створене з ініціативи «Просвіти», чи ГО «Самооборона», ГО «Майдан», «Правий сектор», чи волонтерський рух, ми всі закликаємо долучитись до реалізації цієї ідеї.

Пропонуємо перенести День захисника Вітчизни з 23 лютого на 14 жовтня (День святої Покрови) і назвати «День захисника України». Історична справедливість вимагає повернення звання Героя України Степанові Бандері та Романові Шухевичу – борцям за волю України.

Вимагаємо справедливого суду над комуністичною партією та іншими ворогами української держави, а також заборони комуністичної та інших людиноненависницьких ідеологій.

Маємо усвідомити, що боротьба проти України ведеться на всіх фронтах. Одним із них нині є і вибори до Верховної Ради. І на цьому фронті треба дати відсіч ворогам. Закликаємо краян прийти на виборчі дільниці, проголосувати за тих кандидатів, які, ризикуючи життям, довели свою відданість Україні. Жодного голосу комуністам, перелицьованим реґіоналам чи представникам олігархії, що керуються клановими, особистими, а не державницькими інтересами! Князі-благодійники, які «засівають» округи грішми та послугами, не можуть представляти наш край у Верховній Раді.

Кожен з нас 26 жовтня має зробити свій вибір. Нехай він буде гідний подвигу і молодих героїв УПА і жертовного сподвижництва героїв Антитерористичної операції на Сході.

Слава Україні!

Героям слава!

Ухвалили одноголосно на засіданні круглого столу «Від вояків УПА – до бійців АТО: історичні паралелі», що відбувся в Народному домі «Просвіта» 12.10.2014 р.

НАРОД І АРМІЯ – ЄДИНІ

ШКОЛЯРІ ТЛУМАЧЧИНИ – ЗАХИСНИКАМ УКРАЇНИ

У рамках патріотично-благодійної акції «Школярі Тлумаччини – захисникам України» зі збору коштів на підтримку української армії в районі проведено благодійний ярмарок «Я підтримую свою армію!», на якому реалізувалась продукція, яку виготовили учні, їхні батьки та вчителі. Кожен доклав максимум зусиль для створення якісного оформлення свого товару в кольорах національної символіки. В акції взяли участь 47 навчально-виховних закладів району та студенти Тлумацького коледжу Львівського національного аґрарного університету.

З вітальним словом до школярів звернулись голова Тлумацької райдержадміністрації В. М. Габурак та голова Тлумацької районної ради М. В. Вишневський. Учні Тлумацької ЗОШ І–ІІІ ст. піднесли патріотичний дух присутніх літературно-музичною композицією «За Україну, за її волю...».

На благодійному ярмарку школярі не тільки торгували, а й декламували авторські та власні вірші на патріотичну тематику, зачитували душевні листи військовим, які відстоюють територіальну цілісність нашої держави. Вихованці дошкільних навчальних закладів передали воякам свої малюнки зі щирими побажаннями сили, здоров'я, віри й миру.

Учні Делівської ЗОШ І–ІІІ ст. та Надорожнянського НВК виконали патріотичні флеш-моби. Танцювальний колектив Тлумацької гімназії зачарував усіх хореографічною композицією «Україно, – вперед!». Жвава полька та поважний вальс у виконанні вихованців Тлумацького БДЮТ виконувалися у дружньому колі якось особливо.

Ярмарок перетворився в яскраве дійство, де кожен зміг проявити свій хист, уміння подати свій товар і зібрати кошти на доброчинність та показати свою щиру любов до України. А який ярмарок без музикантів? Був і у нас маленький музикант – Дем'янко Олійник, який грою на саксофоні заробив для потреб Української армії 388 грн. Юна співачка Христинка Насадик, учениця Тлумацької гімназії, зачарувала всіх присутніх виконанням пісні «З Україною».

Метою акції було формування громадянської свідомості та суспільної активності школярів, активізація національно-патріотичного виховання, збір коштів на підтримку Української армії.

Результати перевершили всі сподівання. Діти проявили високу громадянську свідомість, відповідальність, отримали вагому підтримку батьків та громадськості щодо підготовки й проведення благодійного ярмарку, під час якого виручили **53 721** гривню. Ці гроші тут, на ярмарку, були передані волонтеру благодійного фонду оборони Тлумаччини для придбання військової амуніції і теплих речей учасникам АТО на сході України. Крім того, учні Бортниківського НВК передали 1120 грн., учні Королівської ЗОШ І–ІІІ ст. – 2655 грн., школярі Олешанської ЗОШ І–ІІІ ст. – 1500 грн. своїм воїнам-землякам, які перебувають в зоні АТО, і тим, хто повернувся й проходить курс реабілітації. Учні, вчителі та батьківська громадськість Гарасимівської ЗОШ І–ІІІ ст. придбали теплі речі для військових і дітей, які перебувають в зоні АТО та передали їх волонтеру благодійного фонду оборони Тлумаччини.

8 жовтня відбулась зустріч голів учнівського самоврядування загальноосвітніх навчальних закладів з волонтером благодійного фонду оборони Тлумаччини, працівниками Тлумацького РВ УМВС, яких відряджають у зону АТО. В ході зустрічі підбили підсумки патріотично-благодійного ярмарку «Я підтримую свою армію» та передали військову амуніцію, теплі речі й засоби особистої гігієни учасникам АТО. Зі словами вдячності виступили начальник відділу освіти В. Пеник та заступник голови райдержадміністрації В. Овчарчин, які звернули увагу на велике значення патріотичного пориву молоді.

Голова учнівського самоврядування Тлумацької ЗОШ І–ІІІ ст. Анжеліка Пітух виступила з патріотичною промовою і словами щирої вдячності воїнам, які захищають територіальну цілісність нашої держави.

Кожна гривня з благодійного ярмарку – цеглинка у фундамент миру та утвердження України.

P. S. Ярмарок розійшовся... Поїхали додому наші діти, окутані в синьо-жовті барви й горді з того, що долучилися до благородної справи, і з великою надією у мирний завтрашній день. Тож не даймо вмерти цій дитячій надії у щасливе майбутнє.

А коли ми з волонтером Наталею підраховували виручені кошти, до нас підійшов добродій, який забарився і не встиг придбати товар в учнів. Він простягнув 200 грн. і сказав, щоб ми долучили їх до внеску учнів, бо діти варті й більшої вдячності... І на серце лягли ядки...

Добра високі ідеали
Ми понесем у вир життя,
Щоб покоління українців
Не зникли в нетрях небуття.

Я ніжним материнським словом
Торкнусь дитячої струни –
Хай грає українська мова
Мелодію прийдешньої весни.

І рясним дощиком
умиється калина,
Під нею діти пісню заведуть,
Всміхнеться вдячно
мати Україна:
Таки ж і не безбатченки
ростуть.

Я вишиванкою зігрію серце,
Молитвою душі загою біль.
Над Україною таки
не зайде сонце
І задзвенить
непереможний дзвін!

Оксана СОЛОВІЙ,
просвітянка, методист методкабінету відділу освіти Тлумацької райдержадміністрації

ОДКРОВЕННЯ

ТАМ, ДЕ МИР, – ТАМ ЩАСТЯ

ЦІ СЛОВА НАПИСАВ ХЛОПЧИНА, ЯКИЙ ЗАРАЗ НА ВІЙНІ ЗАХИЩАЄ НАШУ КРАЇНУ ВІД РАШИСТІВ:

Я прийду з війни і гляну в очі тому, хто говорить, що жити не хоче. Кому набридла робота, нудне телебачення, – розповім, що бачив я... Кому надто зимно вночі, сильна спека вдень, чекали задовго таксі, змокли під дощем – як ми боялись заснути навіть на мить від пострілів «градів», ще й гроза гримить. Та ми звикли спати під гул мінометів, чергували, щоб інші «дрімнули»... не в наметі... Ми спали там, брате, у ямах холодних, де гріють лиш мрії і туга за домом. Бувало, що пили воду з калюж, вечеря для десятка – один підсмажений вуж. В нас не було застуд (а може, й були?...). Ніхто ніколи про це не говорив. Найстрашніше, до чого там звикаєш, – що кожного дня когось втрачаєш... І не знаєш... може, завтра ТИ... Але ми вже звикли... Змогли... Змогли... Ми – не герої, як ви говорите... Тут люди дуріють, стають душевнохворими... Це все від війни... від великого горя. Але більшість – сильна. Сильніша від крові й болю... Ми тут, бо ВИ там маєте жити у спокої. Ми тут, бо так само хочемо миру... І навіть коли я лежу в окопі, ніколи не думаю про могилу... Я мрію про дім, про роботу, сім'ю. Як же хочу скинути з себе броню... Допоможи, полюби життя. Там, де мир, там – щастя. Не шукай собі зла...

Джерело – Інтернет

ПАМ'ЯТЬ ІСТОРІЇ

НЕСКОРЕНИМ ВІД КОЛОМИЯН

Під таким гаслом 14 жовтня у Коломиї за адресою: бульвар Лесі Українки, 32, відбулося відкриття та освячення меморіальної композиції, яка вшановує пам'ять про невинних жертв нацистсько-більшовицьких тоталітарних режимів, які відбували у пересильній в'язниці впродовж десятиліття (1942–1952) арешт, катування і страту.

Меморіальна композиція вмонтована у стіні будівлі, в якій розташовувалася пересильна в'язниця ґестапо та радянського НКВД. У 1989 році на стіні будівлі в'язниці була встановлена меморіальна таблиця, яку безслідно викрали вандали в 2007 році.

Ініціативу родини Бережницьких з відновлення меморіальної таблиці підтримала чимала коломийська громада, власне на кошти громади створено та встановлено нову меморіальну композицію «Нескореним від коломиян». Вона складається з чотирьох елементів, які відображають минулу історію та сучасність нашого міста.

Колючий дріт виписує п'ятикутну зірку як символ тоталітарного більшовицького режиму, на закінченнях якої звисають кайдани, що навічно закували українських патріотів у казематах в'язниці. У середині зірки автор відображає невинно знищені душі тисяч в'язнів, які закатовані й страчені у в'язниці, а чимало їхніх тлінних останків і сьогодні покояться у підвалах під шаром бетону, яким радянські каральні органи залили підземелля в'язниці разом із в'язнями.

Текст, викарбуваний на меморіальній таблиці, змушує задуматися про трагічне минуле нашого краю і людські долі:

«**Коли ви вмирали, вам дзвони не грали, ніхто не заплакав за вами...**

Перехожий, зупинись! Тут, у цьому будинку, протягом десятиліття (1942–1952) була пересильна в'язниця, де відбували арешт, катування і страти твої краяни – борці за волю України, невинні жертви нацистсько-більшовицьких тоталітарних режимів.

Кровопивці,
вовки ненаситні
Тут вершили
кривавий шабаш
За полеглих,
замучених, вбитих,
Тихо серцем
промов «Отче наш...»

Кожен окупант, як німецький, так і радянський, прагнув зламати український дух, та ніхто цього не зміг зробити. Нескореним від коломиян – так промовляє викарбувана присвята наших сучасників перед пам'яттю українських патріотів, які у цій в'язниці були катовані чи страчені і які не зрадили своїм переконанням до останнього подиху життя.

Завершує композицію найвищий символ сучасної української держави – Державний герб – Тризуб.

З нагоди відкриття та освячення меморіальної композиції культурологічний проект «Коломия – наше місто» випустив пам'ятну листівку під номером 32 із серії «Коломия – наше місто». Графіку виконав Петро Бережницький, а автором дизайну листівки є Юлія Венц.

Коломийська громада
(За матеріалами Коломия ВЕБ Портал)

РЕЗОНАНС: НА ЧАСІ

ЗАКЛИК ДО ДІЇ, ДО КОНКРЕТНОЇ РОБОТИ

У числі 40 від 02.10.2014 р. нашої газети у «Колонці редактора» та інтерв'ю «Почуйте добру пораду» подано винятково корисну інформацію та роздуми про сьогодення. Редактор Богдан Вівчар, крім своїх міркувань, подає розмову з головою ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степаном Волковецьким. Головна думка обох співрозмовників – зберегти дух Майдану, дух українського війська у боротьбі за рідну землю, за нашу кращу долю. Усі думки Степана Волковецького ідентичні з думками кожного свідомого українця. Тому, дай Боже, вам обом доброго здоров'я та наснаги у праці.

Мене як просвітянина торкнула важлива думка про програму «Просвіта XXI століття», яку затвердила обласна рада й передбачає державну підтримку осередків. Дуже добрий намір мати осередки, об'єднання у всіх селах, містах (підприємствах), особливо навчальних закладах усіх рівнів. Я як просвітянин, що у 2012–2013 роках займався конкретною роботою зі створення і відновлення осередків, підтримую цю вимогу. Мені було приємно у професійно-технічних закладах спілкуватись щодо відновлення просвітянської роботи у ВПУ-21, де до цього питання щиро поставився заступник директора Юрій Юрійович Пилипів, а колишній директор Іван Гуцул, єдиний серед просвітян навчальних закладів, перерахував кошти на видання просвітянської книжки. Добрим було спілкування з директором ВПУ-13 Мирославом Данилюком. Створено осередок «Просвіти» в обласній школі для обдарованих дітей. З доброзичливістю до цього питання поставились заступник директора Наталія Дойонко, директор Іван Рачій. Зразу було сплачено 60 грн. внесків, згодом – 40.

Однак не всюди справа йшла добре. З етичних міркувань не хочу називати прізвища і навчальні заклади. Гадаю, що люди у зв'язку з новою обстановкою в країні підтримають «Просвіту». Вважаю, що дасть добрий результат частіше відвідання з цікавою інформацією колективів членами Правлінь усіх структур «Просвіти».

Якщо просвітяни з 1989-го – початку відродження держави – повинні були вести роботу за відновлення нашої мови, українських традицій, то нині в центрі уваги стоїть продиктоване вимогами часу національно-патріотичне та військове виховання. Тому управлінські ланки повинні широко поповнити молоді фахівці. Люди поважного віку повинні стати добрими помічниками молодим. Гарні, але порожні балачки чи дефіляди не вирішать поставлених завдань, треба відходити від повчань, розмов, а слухати нове покоління і йти вперед. Принагідно хочу пригадати читачам, зокрема просвітянам, окремі положення «Меморандуму про співпрацю між «Просвітою» і Церквами в Івано-Франківській області».

«Ст. 5. Основними напрямками співпраці сторін є:

виховання громадян, найперше молоді, в патріотичному та релігійному дусі на основі принципів християнської моралі…

відновлення діяльності «Просвіти» у кожному населеному пункті…»

Як написано у Біблії: «жниво велике…» Тож треба працювати, творити, а не говорити.

Отець Богдан Прах, ректор УКУ, пише: «Жертва Небесної сотні й жертва українських героїв-військових повинна будити совість нашого суспільства і бути дороговказом для майбутніх поколінь. Сьогодні ми не можемо чекати – час діяти. Сьогодні – найвідповідальший час підтримати наших молодих людей, дати їм найкращу освіту світового рівня, виховати їх як відповідальних громадян, лідерів і патріотів!» Завдання «Просвіти» ідентичні, хіба що замість дати професійну освіту, дати загальноісторичну освіту та управлінські знання і навики нового часу.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

НЕЗНАНІ ТА НЕЗАБУТНІ

«КРИВАВІ ДІАМАНТИ» МИРОСЛАВА НЕБЕЛЮКА

До 100-річчя д-ра Мирослава Небелюка (+30.09.1914–27.03.1999)

Про цього славного подвижника «Просвіти» з Делятина українська діаспора в Канаді й Америці з 60-их років минулого, XX, століття говорила чи не щодня як про людину-феномена з гострим творчим розумом і добрим щирим серцем. У ті роки він був уже знаний в діаспорі як доктор ветеринарної медицини в Торонто і як журналіст широкого діапазону мислення. Володів кількома іноземними мовами, добре знав справжню історію України, був палким патріотом-галичанином, любив художню літературу і театр, мав письменницький хист – писав гумористично, етюди, критичні рецензії на художні та наукові книжки, які виходили в Канаді, й був постійним членом редколегії журналів «Гуцулія» та «Гуцульщина».

Чи не забагато як на одну людину? З цього можна зробити висновок, яким багатогранним було його щоденне життя і плідним на добрі суспільно-культурні справи для української діаспори і взагалі громадян Канади. Про це свідчать численні нагороди й подяки: від Світового конґресу вільних українців (1978, 1988), Комітету українців Канади (1981), Українського світового об'єднання гуцулів (1986), Української фундації імені Тараса Шевченка (1984), Об'єднання українських ветеринарних лікарів Канади, головою якого в 1971–1977 роках був Мирослав Небелюк, та канадських урядових нагород.

Не можна не згадати в цій короткій пам'ятці-згадці про найважливіший літературно-публіцистичний доробок Мирослава Небелюка – книжку «Під чужими прапорами», яка вийшла в Парижі ще 1951 року українською та французькою мовами (автор проживав і працював тоді у Франції). Книжка перевидана коштом брата Омеляна і його сім'ї в Україні (Івано-Франківськ, НАІР, 2012). В анотації зазначено: «Книжка «Під чужими прапорами» розкриває маловідомі сторінки культурно-освітнього й організаційного життя українців у Франції в період поміж двома світовими війнами та участь українців у французькому іноземному легіоні та русі опору в 1939–1944 роках».

Але найцінніше, що ми знаходимо в книжці, на мій погляд, – широка, якщо не вичерпна, і дослідницька інформація про створення і подальшу діяльність «Українського народного союзу у Франції», який став найсильнішою національно-громадською організацією українців у Європі, навіть французька адміністративна влада визнавала її як найавторитетнішу. Якраз Народний союз започаткував у всіх містах Франції товариства «Просвіти» – понад 85 відсотків з усієї маси еміґрантів (від робітників до інтеліґенції) були залучені до «Просвіти». Просвітницький патріотичний рух припадає на початок 1938 року: першою «Просвітою» вважається громада в Парижі – їх започатковано дві – громадська та студентська, далі йдуть міста Омекур, Нільванж, Шампань, Іврі, Шуазі-лє-Руа і т. ін., загалом охоплено 95 міст. Просвітницьку діяльність ілюстровано чотирнадцятьма чорно-білими світлинами і поіменно названо керівників-галичан з Українського народного союзу і всіх друкованих органів «Просвіти». Цей розділ у книжці «Під чужими прапорами» вартує окремого дослідження й окремої книжечки, як і матеріали про гітлерівців. Треба сказати, що в Управі Українського народного союзу у Франції Мирослав Небелюк значиться в квітні 1939 року як генеральний секретар, а знайомий нам як високий сучасний церковний діяч Любомир Гузар – як тодішній референт зовнішніх зв'язків. Матеріали, подані в книжці «Під чужими прапорами», громадський діяч і науковець в Канаді О. Жданович назвав «Кривавий діамант». У передмові він констатує: «Нехай ця книжка, що написана з серцем і дише життям і боротьбою, буде для всіх нас осторогою. Не ожебрачуймо себе, розгублюючи скарби, що капають кров'ю, що творять історію України й там, на чужині, дають державний пашпорт. Бо в кого нема держави, тому державну приналежність дає боротьба за неї». Власне, йдеться про те, як українці під чужими прапорами в усі часи боролися й гинули за волю, свободу, державність інших народів з надією, що цим жертовним подвигом вони виборюють волю і державність своєї рідної України.

…А потрапив Мирослав Небелюк до Франції в 1937 році серед 40 студентів зі Львова для продовження освіти за рекомендацією наставника й опікуна студентської молоді митрополита Андрея Шептицького. Як згадує Мирослав Небелюк у нарисі «Делятин – ворота до надпрутської Гуцульщини» (журнал «Гуцулія», 1978): «Я покинув у 1937 році свій Делятин і взагалі рідний край назавжди».

Складна, моментами трагічна, але загалом щаслива, доля випала нашому краянинові. Такі люди як Мирослав Небелюк, прийшовши у Божий світ, не зникають по смерті безслідно – вони житимуть вічно серед нас і тих, що прийдуть у наступних поколіннях українців.

Роман ФЛИС, *член НСЖУ*

ТАЛАНТИ

НАДІЯ І ВІРА – У КАРТИНАХ ЗАЛИВАХИ

Минулої неділі громадськість вшановувала художників. І серед них – Опанаса Заливаху.

Розповідати про творчість художника, графіка, кераміста Опанаса Заливахи – справа не з легких, проте – благородна і відповідальна. Бо йдеться про великого патріота, людину високих чеснот, самобутнього митця, талант якого перевірений часом і високо оцінений. Опанас Заливаха – лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка (1995) та премії імені Василя Стуса (1989). Мало того, шанувальників його творчості багато не лише в Україні, а й за кордоном. Про нього можна сказати Шевченковими словами: караюсь, мучуся, але не каюсь. Його вперше арештували в серпні 1965-го.

Нелегким був його шлях до визнання. Народився Опанас Заливаха на Харківщині 26 листопада 1925 року. Голодного 1933-го сім'ї вдалося виїхати з України на Далекий Схід. Панас вчився в художніх училищах, 1946 року вступив до Ленінґрадського державного інституту живопису, скульптури, архітектури ім. І. Рєпіна Академії мистецтв СССР, але закінчити його зумів лише 1960 року, бо був виключений «за поведінку, недостойну радянського студента», – не пішов на зустріч із кандидатом у депутати до Верховної Ради СССР. Про своє українство задумався, коли студенти інших національностей питали: «А звідки ти? До якої культури належиш?».

1957 року Панас Заливаха був на практиці в Косові, де вперше близько познайомився з Україною: з мовою, етнографією, духовним життям. Це викликало докорінні зміни у його світогляді. Читав українські книжки, вивчав мову й історію України. Сам Заливаха писав, що він просто намагався бути українцем, знати свою історію, національне мистецтво, бути громадянином України.

У грудні 1961 р. перебирається до Івано-Франківська, часто буває в Клубі творчої молоді в Києві, знайомиться з шістдесятниками – Іваном Світличним, Іваном Дзюбою, Євгеном Сверстюком. Великий вплив на нього мали також Іван Драч, Михайлина Коцюбинська, брати Михайло та Богдан Горині, В'ячеслав Чорновіл, Олена Антонів. 1964 року до ювілею Тараса Шевченка Заливаха разом із Аллою Горською, Людмилою Семикіною, Галиною Зубченко, Галиною Севрук створив вітраж у Київському університеті. Але ще до прийняття комісією вночі проти 9 березня вітраж був знищений за розпорядженням партійних органів – як «націоналістичний». 27 серпня 1965 року Заливаху заарештовують, і в березні 1966-го він засуджений на п'ять років таборів суворого режиму за ч. 1 ст. 62 КК УССР, «антирадянська аґітація і пропаґанда» – за читання і зберігання самвидаву. Карався в Мордовії, де малювати йому забороняли.

Тоді митець взявся за малу графіку – екслібриси, листівки. Усі роботи вилучали й знищували. Так пропало понад 200 робіт художника.

І тільки 1970 року художник повернувся до Івано-Франківська. На роботу до Художнього фонду не прийняли. Після звільнення Заливаха працював креслярем на побуткомбінаті. Разом із Софією Караффою-Корбут створив низку проектів у видавництвах «Веселка» та «Каменяр». Результативно працював у станковому мистецтві. У 1980-их експериментує в царині станкової та монументальної пластики. Створює дизайнерські проекти інтер'єрного оформлення (кафе «Медівня», ресторан «Білий камінь», кафе «Молочне»). У 1987 році Заливаха став одним з ініціаторів створення Української асоціації незалежної творчої інтеліґенції (УАНТІ). Оформляв обкладинку журналу «Український вісник».

У вільний від роботи час малював. Але твори на виставках не експонувалися. Перше представлення понад 100 робіт Панаса Заливахи відбулося у Львові за сприяння культурного товариства «Шлях». Девізом виставки стали слова автора: «Митець є міфотворець, що проявляє себе в образній тріаді – особистість, національність, вселюдськість». Це була перемога. Через рік експонувалися твори митця в Івано-Франківську, Тернополі, Калуші, Надвірній, Косові, Бурштині, Коломиї, а згодом – в Англії, Канаді, США.

Могутнім підґрунтям модерного мистецького «Я» Заливахи стали національні філософські погляди, фаховість, широка європейська ерудиція. Саме він одним із перших вдався до відтворення й розвитку наших питомих національних мистецьких символів, що розгубилися у мороці віків, чому ревно допомагала радянська система.

Шляхи України, її народу до волі – вічна тема митця. Як вважає його побратим, громадський діяч Євген Сверстюк, провідне місце у творчості О. Заливахи займає образ української і, зокрема, гуцульської Мадонни – уособлення Добра і Вічності. Нікого не залишить байдужим трагічна висока постать Богородиці: конструкції навколо неї нагадують блоки гробниці Христа, Мати прощається з Сином («Ма»). Тяжко відірвати очі від композиції «Тая Мати». Зачаровані обличчя української Мадонни та Її Сина оточують естетично досконалі кольоові пасма: у спокійний золотистий тон енерґійно вміщується синя смуга. Звертаємо увагу на реалістичну композицію «Ми є і будемо», яка близька до творів раннього періоду.

Творам художника властивий історизм. Це і звернення автора до князівської та козацької тематики. Спокійна сила, мудрість, турбота про безпеку рідної землі пронизують ці високомистецькі твори. Його картина «Берестечко» – це ніч української історії (таким є колорит). Та все ж загоряється горизонт, а це – надія і віра, що народ не скориться і переможе ворога.

Одним із перших сучасних художників О. Заливаха звернувся до героїко-трагічної теми Крут (1993) і вирішив її, можливо, найглибше, хоч засоби нібито вже знайомі: мати прикриває своєю свитою сина-юнака, який став на прю з ненависним ворогом. А ворог – більшовицький кат України хижо виглядає з кутка. Багато людяності в картині «Як упав же він з коня» (1977). Українського воїна, що впав, піднімає дівчина – його добрий ангел.

Образ Тараса Шевченка – постійний об'єкт творчих пошуків майстра. І щоразу він висловлює якусь нову грань Апостола України. Ось «Дзвонар» – поривчастий закличний будитель народу. Шевченко з піднятими руками став на повний зріст на поруйнованій землі і б'є в усі дзвони «Вставай, Україно, вставай!».

Переживши тюремне лихоліття, Панас Заливаха став автором цілої серії картин «Світ крізь ґрати»: композиція «На етапі» (1992), «Є і будемо» (1980), «Тіні надії» (1993). Описуючи творчість видатного художника, не треба забувати, що він зобразив своїх друзів – наших національних героїв-шістдесятників. Скільки мудрості, болю і твердості у цих обличчях! Чимало й автопортретів в різних композиціях. Багато робіт Опанаса Заливахи відзначаються глибоким філософським змістом. І його образотворче слово, безперечно, є новим в українському мистецтві.

Всевишній благословив цього полум'яного митця, щоб він своїми творами прославляв Незалежність України, розкривав красу української душі, нашої землі, забезпечуючи безсмерття його творам.

Зоряна НАГІРНЯК

З РОСИ І ВОДИ!..

Б'ЄМО!

Івано-Франківські міське і обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка щиро вітають шановного голову первинного осередку Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ГЕННАДІЯ МАРЧЕНКА

з днем народження!

Бажаємо міцного здоров'я, творчого натхнення, радості від спілкування з рідними, добрими людьми.

Хай творча енергія, працьовитість та оптимізм і надалі залишаються Вашими надійними супутниками на життєвій ниві!

Божої Вам ласки та опіки у святій справі зміцнення та розбудови України!

Міцного здоров'я, успіхів та досягнення поставленої мети!

Многих і благословенних літ!

З роси і води!

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, голова ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Василь БОЙКО

ТВОРЦІ

КРАСОЮ ЗАЧАРОВАНИЙ...

18 жовтня світлої пам'яті художникові Михайлу Фіґолю виповнилося б 87. Знайомі й шанувальники митця схиляють голови перед доброю людиною, вельмишановним українцем.

З глибокою пошаною про Михайла Павловича згадують не тільки працівники інституту (університету), але й просвітяни міста, краю.

Дивлячись телепередачу про музей художника Михайла Фіґоля, звернув увагу на картину, на якій зображена Настя Чагрівна. Що спонукало талановитого, виваженого художника возвеличити на полотні цю незабутню жінку. Гадаю, що митець досконало знав нашу історію, бачив у своїх співвітчизницях той незламний дух до волі й боротьби галичанок за кращу долю у мирні й найважчі для нашого краю часи.

Чи тільки похіть вела Ярослава Осьмомисла до Насті Чагрівни? Сміливо можна стверджувати, що ні. В цій українці-галичанці його, напевне, вабила твердість духу, віра в добро, прагнення бачити красу навколишнього світу, віра у краще майбуття. Бачив князь у ній свою однодумницю, кому у важкий час можна вірити, що не зрадить, бачив красу, мужність, непокору... Можливо, світлої пам'яті художник Михайло Павлович Фіґоль щось подібне відчував і передав талановитою рукою на полотні. Стиснені уста, світлий погляд, відсутність страху перед смертю на вогні. Витонченість і напруга тіла, гордість за себе, за сина, за добрих людей.

Після побаченого огортає якийсь сум, тривога й водночас гордість за наших людей, близьких і далеких. На художньому полотні і біль, і туга, і героїзм, і любов наших людей. Ніщо не зрівняється з велично-божественною красою жінки-українки.

Любім українців минулого і сьогодення.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

Усміхніться

* * *

Сидять двоє кумів, один другому каже:

– От якби вернути всі ті гроші, що я пропив...

– І що б ти зробив?

– Та пропив би ще раз...

* * *

Сидять два алкоголіки, випивають. Один другого запитує:

– Слухай, а що таке логіка?

– Ну, як тобі пояснити... Бачиш – он там два чоловіки йдуть, один брудний, інший – чистий. Який з них в баню йде?

– Брудний...

– Правильно. Він брудний, тому йде митися. Ось це називається логікою.

– А що таке діалектика?

– Ну... Бачиш два чоловіки йдуть, один брудний, інший – чистий. Хто з них в баню йде?

– Брудний...

– А ось і не правильно! Чистий. Брудний – він тому і брудний, що в баню ніколи не ходить. Ось це і називається діалектикою.

– Ну, а що ж тоді таке філософія?

– Бачиш... Два чоловіки йдуть, брудний і чистий. Хто з них в баню йде?

– Та хто його знає...

– Ось! Це і є філософія!

ДОЛІ

З ЛЮБОВ'Ю ДО ТАРАСА

В літературі рідко згадується про сердечну дружбу Платона Федоровича Симиренка – високоосвіченої людини з Тарасом Григоровичем Шевченком.

Платон Симиренко щиро шанував нашого Пророка, допоміг великому поетові здійснити останнє за його життя видання «Кобзаря». Свої проукраїнські погляди: любов до Тараса, українців, рідної землі, природи, садівництва він прищепив своєму синові Левові, який навчався у Київському, а згодом – Одеському, університетах.

За українські погляди, поширення ідей Тараса його тричі арештовували й тримали у тюрмах. У 1878 р., одразу після закінчення університету, його висилають у Красноярськ, де був під суворим режимом і певний час його тримали в опрічних камерах. За протести Лева Симиренка відправляють у віддалену місцевість – Балаганськ Іркутської губернії. Але на каторзі Л. Симиренко за найменшої можливості займається садівництвом.

Звільнений з каторги 1887 р., поселяється на Батьківщині в с. Млеїв без права проживати в столичних і губернських містах Росії. Більше 12 років був під наглядом російської поліції. Все своє нелегке життя присвятив садівництву, а дух Тараса ніс у своєму серці. Написав три великі книжки «Помології»: «Яблуні», «Груші», «Кісточкові». Вивів ряд нових сортів яблунь, груш, вишень, слив. Нам, українцям, добре відомий поширений сорт яблуні «Симиренко» (на колір плоди яскраво-зелені й добрі на смак). Ім'я Л. Симиренка має світову славу. Та несолодка була доля українців, які несли в душі своїй дух Тараса Шевченка.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ, *просвітянин*

МІНІАТЮРИ З НАТУРИ

МОВНІ ПЕРЛИ

У коломийському суспільному домі, образно кажучи, немає мовної проблеми. Тут, крім українців, також мешкають росіяни, поляки, німці, євреї, інші представники народів. Та українська мова всюди звучить, лунає, тішить слух. Однак не завжди вона літературна, бо є охочі висловлюватися русизмами, діалектизмами і жаргоном. Наче нема чистих українських слів. Наприклад, любителі суржику часто називають гривні рублями. А на рахунок жаргону, то один коломиянин, вийшовши на сцену, мовив:

– Дуже люблю поезію. Вожу в бардачку Олександра Олеся. Тепер буду возити і вашу книжку.

– А що таке бардачок? – цікавиться гість.

– Це таке місце в машині, де тримають різний непотріб, – відповідає, не задумуючись, власник того бардачка.

ЗАДУШЕВНА ЕЛЕГІЯ

Коло музею писанки чиясь добра душа поклала фортепіано і хто хоче може на ньому щось зіграти. Але, буває, не грають, а бренькають, бавляться собі. А тут бачу трьох дівчат: одна сидить і торкається пальцями клавішів, видобуваючи мелодію, дві тримають ноти, щоб не здув вітер.

А мелодія така лірична, така знайома, що не втримуюся і цікавлюся хто її автор.

– Це видатний композитор Микола Лисенко, він написав елегію, один із найкращих його творів, – усміхається фортепіаністка Надія.

Виявляється, юна коломиянка закінчила медколедж, навчається в медичному університеті, любить музику. Вона не може уявити свого життя без гармонії звуків, які викликають позитивні емоції, не дають зачерствіти душі. А ще дівчина захоплюється поезією. Зворушений, подарував їй свою збірку віршів з вдячністю за елегію. І подумалось: майбутній лікар надає перевагу духовній потребі.

ЧАЙ ІЗ МЕДОМ

Горе, коли потрапляєш у замкнений простір. Це про чотири стіни, які викликають неґативні емоції, стає нестерпнішою самотність.

А це зустрічаю Василя Юрійовича, колишнього посадовця в ратуші. У руках помічаю якісь рослини в горщиках. Буде садити на своїй дачі фундук і схожу на афину ягоду. Раніше порядкували на землі разом із дружиною. Тепер сам мусить щось робити, щоб не перетворився в порожнечу час, не заволоділа думками депресія.

На щастя, мій знайомий не надає значення матеріальним речам. Уважний до людей. Не зраджує своїм принципам. Залишається скромним. Дача в нього примітивна, але

ЛІТО ДИТИНСТВА

Чи маєте ностальгію за дитинством? І чом не мати: день був безмежно довгий, а безтурботність була така, що може бути тільки в дитини. Бігцем пересуваєшся з дому до ліска, на річку. В ліску – гра в хованки, майстрування луків і стріл, спорудження куреня; на річці купання до гикавки чи аж до виросої верби. А їсти схочеться, потрясеш грушу-дичку чи яблуню або пригнеш гілку глоду, поласуєш нектаром квітів, наче бджола.

– А ще, пам'ятаєш, ми любили зливи, після яких вибухала веселка, – згадує друг дитинства. – Бігали під дощем, зливалися з природою. Вода з небес заливала всі ями, ми користалися цим і вичовгували в мокрій траві стежки, щоб кататися і з вереском падати, вимащуючись, мов чортики, у глині...

Повертались додому, коли сходив місяць. Плентаючись, ледве тягли за собою ноги. Сон брав у свої обійми. І зразу наставав ранок, наче кудись щезла ніч. І знову повторювалось все спочатку, що ніколи не набридало.

А щасливими ми були тому, що не думали про час.

САМОТНЯ ЯЛИНА

Ще зі шкільних літ пам'ятаю дві ялини навпроти третьої школи. Їх можна було би назвати сестрами. В одну з них закохався плющ, обвиваючи стан чіпкими пазурами. Він не відпускав її з обіймів навіть на мить. Шептав що створені одне для одного, є одним цілим. Поки не випив усі соки.

Всохла мучениця. А за нею попрощався зі світом і її милий. І кінець ліричній драмі.

Та залишилася у гордій самотності до сьогодні сестра, яка дуже постаріла, ледве тримається у землі, ллє сльози живиці, несучи важку крону. Будь-якої миті вона може впасти. Але перехожі не помічають цього, в них свої клопоти, нема коли обзирати ялину.

А висока ялина співає на вітрі, набирається сонячної енергії, купається під дощем, пускає в пухнасту крону місяця і радіє життю.

Василь РЯБИЙ, *м. Коломия*

ІМЕНОСЛОВ

ТАЄМНИЦІ ІМЕНІ

ЯРОСЛАВ

Іван, Микола, Петро, Олена, Настя – ми вимовляємо ці імена, але зовсім не думаємо про їхній зміст, значення. Ім'я та й годі. Та ось ми почули ім'я Ярослав – і до нас мимоволі починає «доходити» нібито якийсь знайомий зміст. Звертаємо насамперед увагу на другу частину слова: «-слав». Ясно, що це не що інше, як слава. Щось знайоме вчувається і в початкові слова: «Яро-». Воно нагадує нам слова: ярина, ярий, ярка, яра пшениця та ін. І стає зрозуміло: наймення Ярослав – не грецьке, не латинське чи якесь там інше, а наше, слов'янське, тільки складене з двох слів. Оте давнє «Яро-» в перекладі на сучасну українську мову означає суворий, грізний (пізніше воно прибрало ще й значення весняний, а в деяких слов'янських мовах навіть буйний та швидкий).

Ім'я стало основою багатьох українських прізвищ, – хоча б: Ярославенко, Ярославець, Ярославчук, Ярославецький і Ярославський (від назви населених пунктів), Ярославко, Ярославич, Ярославченко.

Одна з частин цього імені, власне, друга, як відомо, має в собі вельми звабливий зміст – і вплив того змісту позначився й на історії інших наймень.

Імена ті найчастіше двокореневі: Ростислав (рости, виростай славним, славнозвісним), Мирослав (мир, світ і слава), Добрислав (добрий, славний), Владислав (влада, слава), Борислав (борися славно), Броніслав (від «броніті», захищати славу), Станіслав (від «статі», стати славним) і т. ін.

Не раз особливим бажанням батьків у давнину було бажання, аби їхні діти мали кращу чи більшу славу, аніж вони самі. Звідси, мабуть, і народилися такі правічні наймення, як: Болеслав, Лепослав, Венцеслав, або Вацлав. До складу цих імен входить, як бачимо, іменник слава та прислівники: болі, лепе, венци, вац, котрі по-церковнослов'янському, по-польському, по-чеському, означають: більше, краще. До цього ряду імен належить й Уніслав (од слів «уніті» – хотіти чи «уній» – ліпший).

Досить неясним для сьогоднішніх читачів є ім'я Чеслав. Складається воно з давньоцерковнослов'янського чаяті (тобто чекати) і слава.

Усі вищезгадані імена – чоловічі, однак від них можна легко, додавши лише закінчення -а, утворити й жіночі: Ярослава, Мирослава, Броніслава, Мечислава тощо.

Найбільш поширеними й вічно «модними» згадані (та всі інші, схожі на них) імена були і є в Сербії, Хорватії і, частково, – в Болгарії.

Значна частина розглянутих тут наймень, як гадають деякі вчені, скажімо, видатний польський лінґвіст Вітольд Ташицький, є певним двочленним скороченням (еліпсом) прадавніх слов'янських імен, що, можливо, складалися з кількох слів та були своєрідним «іменним» реченням-побажанням.

ЦІКАВО

ОСВІТНІ ДИВОВИЖІ

Напевно, кожен школяр мріє про те, щоб його рідна школа в один прекрасний момент із сірої типової та нецікавої будівлі перетворилася на незвичайну споруду з оригінальним підходом до навчального процесу. Як виявилося, в світі є чимало щасливців, котрі навчаються в оригінальних навчальних закладах, котрі вражають усім і всіх. А вони таки є.

НА УРОКИ – В ПІДЗЕМЕЛЛЯ

Школа «Терассет» американського міста Рестона (штат Вірджинія) розташована не на мальовничій галявині чи в центральній частині населеного пункту, а... під землею. Саме так міська влада в середині 70-их років вирішила боротися з енергетичною кризою. Адже найголовніша перевага такого розташування закладу – те, що він сам себе обігріває. З цією метою зняли земляний пагорб, спорудили школу і знову засипали її землею, передбачивши не лише унікальну систему обігріву, а й охолодження. Попри незвичність розташування самої будівлі, навчання тут звичайнісіньке, таке ж, як і в усіх американських школах, якщо не брати до уваги туристів, яких тут буває дуже багато.

ШКОЛА... НА ВОДІ

У плавучому селі Кампонг Луонгу, яке розташоване на озері Тонлесап у Камбоджі, школою на воді нікого не здивуєш, адже в цьому реґіоні багато будівель плавають. До цього екзотичного закладу учні щоранку не приходять, як усі школярі, а припливають. Для більшості учнів школи-«корабля» вона є другим домом, бо тут переважно вчаться та живуть діти-сироти. Забезпечувати дітей допомагають туристи, адже кожна нова група мандрівників скуповує з прилавків місцевих крамничок їхні товари й фактично завалює школярів іграшками, канцтоварами і солодощами.

БЕЗ РОЗКЛАДУ ТА ОЦІНОК

Альтернативна школа «Alfa» – один із найстаріших навчальних закладів Канади, заснований 1972 року. Її унікальність полягає не в дивовижному розташуванні самої будівлі, а в проґресивній педагогічній навчальній програмі. Тут дотримуються «золотого» правила: кожна дитина – індивідуальність, має свою швидкість навчання і сферу інтересів. Тому в школі немає розпорядку дня, розкладу уроків, а правила поведінки диктують самі учні. Поділ на класи відбувається не за віковим критерієм, а за сферами зацікавлення дітей. Гадаю, про таку школу мріє кожен учень світу, адже тут школярі не отримують оцінок і не знають, що таке домашні завдання.

КОМУНІКАЦІЯ БЕЗ КОРДОНІВ

Уявити школу без стін та дверей і справді складно. Проте уявляти її не варто, потрібно лише побувати в просторій школі Орестад в Копенгагені, котра є справжнім витвором сучасного архітектурного мистецтва. 2007 року її заслужено назвали найкращою спорудою Скандинавії. У приміщенні навчального закладу фактично немає внутрішніх перегородок і класів у звичному вигляді, чотири поверхи будівлі об'єднують величезні ґвинтові сходи. По всій школі стоять м'які дивани й пуфи.

В Орестаді навчаються старшокласники, котрі планують здобувати вищу освіту в сфері засобів масової інформації. Тому школа без стін і дверей чи не найкраще асоціюється зі словом «комунікація», яке тут лунає на кожному кроці. Задум школи без стін і дверей в тому, що її учні вчаться працювати в просторі без кордонів, використовуючи свої вміння і навички для вирішення поставлених завдань. Класичних навчальних підручників ви тут також не знайдете, адже діти навчаються за електронними книжками та взаємодіють між собою не лише в реальному, а й у віртуальному просторі.

О. М.